

W solidarności - siła !

W niezależności - rozwój !

W samorządzie - demokracja !

P O S T Ę P

Kwartalnik

Niezależny

Nr 7 Styczeń 1979

Pismo to jest formą dyskusji
publicznej ludzi pracy

Jest to kwartalnik wydawany na podstawie
art 83 Konstytucji Polskiej Rzeczy-
pospolitej Ludowej oraz art 19 Między-
narodowego Paktu Praw Obywatelskich
i Politycznych

Korzystajmy z przysługujących nam praw !

Czekamy na Twój głos w dyskusji
publicznej !

Proponujemy ludziom pracy
wspólne redagowanie, wydawanie
i rozpowszechnianie tego pisma

O sytuacji gospodarczej i możliwościach zmian

I. Programy, slogany, stagnacja

Cechą charakterystyczną ostatnich trzech lat jest postępujący spadek stopy życiowej społeczeństwa miast i wsi oraz pogłębiające się z każdym miesiącem, a nawet z każdym tygodniem trudności gospodarcze. Przy zablokowanych płacach następuje ukryta lub jawna podwyżka cen artykułów konsumpcyjnych i przemysłowych. Ponadto asortyment artykułów rynkowych, których niedostatek lub brak rozszerza się coraz bardziej. Godzi to w całe społeczeństwo, ale odczuwalne jest szczególnie przez warstwę nisko i średnio zarabiających robotników i pracowników umysłowych.

Obecna sytuacja gospodarcza jest wynikiem trudnych warunków w rolnictwie i przemyśle spowodowanych polityką partii i rządu. Niedostateczne zaopatrzenie wsi w podstawowe artykuły przemysłowe, narzędzia i maszyny rolnicze, a także w artykuły konsumpcyjne przy niskich cenach skupu produktów rolnych i niedoborze rąk do pracy w rolnictwie uniemożliwia zwiększenie produkcji artykułów rolnych. Stosunkowo mały spadek produktywności rolnictwa zawdzięczać należy indywidualnemu władaniu ziemi. W tej formie własności błędy kierownictwa są niwelowane przez rolników ich ciężką pracą, zaradnością i inicjatywą.

Odmienne i, niestety, wiele gorzej przedstawia się sytuacja w sektorze uspołecznionym: w przemyśle, transporcie i handlu. Na tym odcinku błędy partyjnego kierownictwa doprowadziły gospodarke do ostatecznych granic kryzysu i chaosu. Świadczą o tym obecne wyniki produkcyjne większości gałęzi gospodarki oraz warunki, w jakich pracuje tzw. uspołeczniony przemysł i transport. Gospodarka narodowa na

obecnym etapie charakteryzuje się kompletnym brakiem rezerw kadrowych, materiałowych, energetycznych i technologicznych. Ujawniła ten stan katastrofalna wręcz sytuacja spowodowana "niespodziewanym" nadejściem zimy na przełomie ubiegłego i bieżącego roku, która sparaliżowała transport i energetykę, a następnie całą gospodarkę.

Sytuacja ta i niski poziom życia jest w znacznym stopniu wynikiem zależności naszego kraju od ZSRR. Powoduje ona szereg ujemnych skutków gospodarczych, takich jak: niekorzystna wymiana handlowa, olbrzymie wydatki na brojenia, pomoc dla państw trzeciego świata.

Gospodarka narodowa doprowadzona została do takiego stanu, że nawet KC partii nie łudzi już perspektywą pokonania tych trudności w najbliższym czasie. Podczas ogólnokrajowej narady gospodarczej na temat planu na rok 1979, która odbyła się w październiku ub. roku, Gierek stwierdził: "...nic nie wskazuje bowiem na to, aby miały one /trudne warunki - przyp. J./ w najbliższych latach /zmianie". Trudną sytuację kraju pogłębiają błędne decyzje kierownictwa partii i rządu. I tak decyzja zwiększająca eksport energii elektrycznej oraz ograniczenia importowe, np. farb, spowodowały trudności odbijające się lawinowo na całej gospodarce narodowej.

Coraz bardziej scentralizowany system zarządzania i planowania doprowadził do ograniczenia inicjatywy zakładów i zjednoczeń poprzez wprowadzenie nadmiernej ilości wskaźników. Nie pozwala to na gospodarskie zarządzanie zakładami i prowadzi do niebываłego marnotrawstwa siły roboczej, materiałów i energii. W konsekwencji tego powstają kolosalne straty ekonomiczne i społeczne, pogłębiające i tak trudną sytuację w całej gospodarce narodowej.

Doszło do paradoksalnej sytuacji: przy znacznym niedoborze sił wytwórczych /narzędzi pracy i ludzi/ oraz energii i materiałów, występuje marnotrawstwo na niespotykaną dotychczas skalę.

Głównym wynikiem tego jest stale postępujący spadek stopy życiowej i trudności rynkowe. Pogarszające się warunki życia i próba generalnej podwyżki cen w czerwcu 1976 roku doprowadziły wówczas do gwałtownych wystąpień robotniczych w Ursusie, Radomiu i innych miastach. Protest robotniczy zmusił władze do natychmiastowego odwołania podwyżki cen. Władze partyjne i państwowe nie wyciągnęły jednak z tej lekcji właściwych wniosków. Obecna sytuacja ekonomiczna potęguje nastroje zniechęcenia i przygnębienia. Powoduje u części społeczeństwa brak perspektyw poprawy.

Głębokie oburzenie budzi wystawny tryb życia oligarchii partyjnej oraz jej przywileje, np. wysokie płace, specjalne sklepy, wille, ośrodki wypoczynkowe oraz bankiety dla "gości zagranicznych".

Pojawiają się coraz liczniejsze głosy stwierdzające, że istniejący system polityczno-gospodarczy nie zdaje egzaminu. Do takiej oceny dochodzi nie tylko niezależna i krytyczna opinia społeczeństwa, ale i znaczna część średniego aktywu partii w zakładach pracy.

Takie społeczne nastroje doprowadziły nie tylko do dalszego rozdzwieńku między społeczeństwem a partią, ale spowodowały wrogi wprost stosunek do narzuconej władzy. Świadomość nastrojów społeczeństwa jest tak powszechna, że nie może jej lekceważyć nawet KC partii. Trudności gospodarcze i społeczne są tak głębokie, że partia, a wraz z nią i przez nią zniewolona prasa zmuszone są ustosunkować się do nich.

Błędy systemowe spowodowane niewłaściwą polityką partii próbuje się wyjaśnić trudnościami na rynkach zagranicznych, spiętą zobowiązań /długów/, spadkiem przyrostu siły roboczej i - jak zwykle od wielu lat - trudnymi warunkami klimatycznymi dla rolnictwa. Jako środek zaradczy partia powtarza wciąż to samo hasło podniesienia wydajności pracy, wzmocnienia wysiłku pracujących. Nie wspomina się natomiast ani słowem o zmianie scentralizowanego systemu zarządzania gospodarką narodową, który jest jedną z głównych przyczyn obecnego kryzysu gospodarczego.

Wysunięty w ub. roku przez partię program "manewru gospodarczego" zapewniający rzekomo intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego i rolnictwa jest, jak inne dotychczasowe programy tylko sloganem i hasłem bez pokrycia. Przedłożony przez Gierka tuż po objęciu przez niego władzy /1971 r./ program szybkiego wzrostu stopy życiowej nie został zrealizowany. Świadczy o tym obecna sytuacja rynkowa i poziom życia społeczeństwa:

Przyczyny obecnych trudności oraz możliwości dokonania przez partię radykalnych zmian gospodarczych zostaną omówione w następnych artykułach.

Jacek A

Reakcje termodynamiczne

Rozwój zorganizowanych społeczności ludzkich odbywał się w poprzednich tysiącletniach w sposób powolny i wahaławy, przechodząc z okresów wzrostów do nagłych zahamowań lub nawet do całkowitego rozkładu. Dopiero w ostatnich dwóch stuleciach można zauważyć stałe przyspieszenie ogólnego tempa rozwoju, a jego gwałtowność można śmiało porównać do reakcji łańcuchowej wyzwalającej się energii.

Pierwszą z tego rodzaju reakcji byłaby rewolucja naukowo-techniczna, która zmienia oblicze świata w sposób coraz bardziej nieobliczalny i zaskakujący jeśli chodzi o przewidywane ostateczne konsekwencje. Wszelkie przewidywania przyszłości nadal oscylują między skrajnym pesymizmem a możliwościami ostatecznego zwycięstwa dobra i piękna. Dotąd bowiem z równym prawdopodobieństwem można przewidywać opanowanie wszechświata przez mieszkańców Ziemi, jak i samozagładę naszej cywilizacji, na przykład przez zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

Drugim fascynującym rodzajem wyzwalającej się w coraz szybszym tempie siły jest energia społeczna mas ludzkich. Potencjalne możliwości tego ro-

dzaju energii dawały o sobie znać już w poprzednich okresach, jak np. powstanie Spartakusa sprzed dwu tysięcy lat lub liczne powstania chłopskie w bliższych nam stuleciach. Do XIX w. jednak wyzwalanie się tego rodzaju energii było ograniczone w czasie i przestrzeni. Nawet najbardziej gwałtowne z tych wybuchów nie były w stanie zmienić ogólnego biegu dziejów. Stosunki społeczne, formy ustrojowe, obyczaje, kultura - narastały i kształtowały się w ciągu całych wieków, stanowiły więc trudny do zniszczenia pancerz ochronny. Energia nas natomiast była zbyt rozproszona by go rozłać.

Sytuacja zmieniała się bardzo, kiedy postępujący rozwój gospodarczy spowodował szybki wzrost coraz większych skupisk ludzkich w postaci miast i ośrodków przemysłowych. Zaczynała odtąd narastać coraz bardziej masowy, oddelny napór na wszystkie dziedziny życia. Dynamika tego rodzaju energii rozwija się również w dwóch wariantach - zarówno twórczym, jak i niszczącym. Rozsypują się stare struktury ustrojowe i odwieczne "prawy" w sferze życia duchowego są coraz bardziej zagrożone. Maleje gwałtownie siła oddziaływania religii, tradycji, obyczajów.

Równolegle do tego upowszechnia się oświata, rośnie aktywność społeczna i polityczna mas. Prawdziwym dylematem staje się jednak fakt, że masowość procesów pozytywnych bywa często równoznaczna z ich powierzchownością. Potrzeby i aspiracje tych mas daleko wyprzedzają uzyskane już zdobycze. Alternatywa ogólnego zagrożenia i zniszczenia nadal więc rośnie w poszczególnych regionach świata i wszelkie przewidywania co do ostatecznego rezultatu wyzwalania się tej energii są ciągle jeszcze niepewne.

Dwa wspomniane zjawiska, działając na zasadzie sprzężeń zwrotnych, doprowadziły do trzeciego fenomenu w dziejach ludzkości, nie mniej szokującego i jeszcze bardziej nieobliczalnego w skutkach od poprzednich.

Tym fenomenem jest ideologia komunizmu, którego widmo zaczęło krążyć od połowy XIX w. najpierw po Europie a potem i poza nią, budząc nadzieje jednych i przerażenie drugich.

Siła oddziaływania tej ideologii polegała i polega na wykorzystaniu wzrastającej energii mas, na jej ukierunkowaniu jednolitym i skrajnym, niszczącym wartości stare, a dającym perspektywę wartości jakościowo różnych i lepszych, przynajmniej w ujęciu teoretycznym. Wbrew pozorom zasady szczegółowsze, tzw. dogmaty, nie odgrywały tutaj istotnej roli. Ulegały one z czasem licznym przekształceniom, a wiele z nich zostało dawno i całkowicie zarzuconych, jak np. tezę o rewolucji ogólnoswiatowej, o zanikającej roli państwa, pieniądza itd. Na dobrą sprawę można już zarzycować twierdzenie o rozkładzie ideologii komunizmu we współczesnym świecie. Starych dogmatów niewiele już zostało, a różnicowanie się teoretycznych założeń doprowadziło do tak wyraźnych odmian, że wzajemne stosunki poszczególnych partii komunistycznych nacechowane są już nie tylko nieufnością, ale wręcz otwartą wrogością. /Na przykład : ZSRR - Chiny, Wietnam - Kambodża/.

Trzeba jednak pamiętać, że sympatyków komunizmu jest na świecie nadal dużo i że coraz to nowe rejony świata ulegają tej ideologii, choć może nie w takim tempie jakby to wynikało z zadufanych wypowiedzi niektórych przywódców. Skoro takie zjawisko istnieje, to po pierwsze - nie można z nim się nie liczyć, po drugie - należy rozumieć jego przyczyny. Nie ulega wątpliwości, że główną siłą napędową tej ideologii i tego ruchu jest jego ekstremizm, czyli skrajność zamierzeń. Powoduje to nieskabnącą atrakcyjność wysuwanych celów. Wielkim paradoksem dziejów jest tutaj fakt, że ta atrakcyjność działa bardziej na wyobraźnię niż na rozum. Na tym właśnie polega paradoks, że w świadomości mas ideał komunizmu pryska jak bańka mydlana zaraz po objęciu władzy przez

komunistów. Zbrodnie komunizmu stalinowskiego były znane światu, co nie przeszkodziło masom chińskim dokonać u siebie rewolucji. Nędza Chińczyków podczas władzy Mao nie przeraziła Wietnamczyków i przez całe dziesiątki lat walczyli oni o ten komunizm z bezprzykładnym fanatyzmem. Masowe i tragiczne ucieczki już z Wietnamu komunistycznego nie powstrzymały Abisjńczyków przed wkroczeniem na tę samą drogę. Tego samego rodzaju zjawisk można oczekiwać również w przyszłości. Wszędzie tam, gdzie świadomość mas już się budzi, ale jest jeszcze powierzchowna, gdzie różnice społeczne są ogromne, a ogólny rozwój gospodarczy słaby, tam zwycięstwo komunizmu jest ciągle prawdopodobne. Taki, że w wielu krajach buduje się komunizm już od dziesiątków lat bez obiecanych rezultatów świadczy tylko o przewrotności tej doktryny. Dopóki istnieć będą na świecie obszary nędzy i zacośnięcia społecznego, dopóty będzie oddziaływać atrakcyjność komunizmu.

W społeczeństwach wysoko rozwiniętych potencjał napięć społecznych jest neutralizowany wysokim poziomem rozwoju gospodarczego i swobodną rywalizacją różnych koncepcji społeczno-politycznych. Stwarza to najlepsze ze znanych warunki do wykorzystania masy aktywności mas w twórczych kierunkach. Zjawiska te są tak oczywiste, że nawet zachodniocurapejscy komuniści musieli porzucić teorię o dyktaturze proletariatu. Musieli również zrozumieć, że nie może być jednej tylko recepty na budowanie ustroju sprawiedliwości społecznej.

Wybranie jednej tylko drogi prowadzi nieuchronnie do nadmiernej rozbudowania aparatu władzy, który zaczyna działać na zasadzie przemocy i terroru. System oparty na jakiegokolwiek dyktaturze zawsze hamuje twórczą inicjatywę mas i ukierunkowuje jej energię w celach destrukcyjnych

To z kolei, na zasadzie działania strachu wzma-
ga jeszcze bardziej tendencje despotyczne.

Doświadczenia dziejów mówią, że bogactw i
władzy nigdy nie było dosyć. Tak jak nagromadzone
dobra zawsze można było powiększać, tak i zakres
władzy, wpływów politycznych, pragnie się jeszcze
bardziej rozszerzać. Te same doświadczenia mówią
również, że jedne i drugie tendencje zawsze miały
swój kres. Kres ten nadchodził wtedy, gdy na za-
sadzie sprzężeń zwrotnych uaktywniała się nagle
energia mas.

Jep

ŚWIADCZENIE

Tymczasowego Komitetu

Niezależnego Związku Zawodowego Rolników

27 stycznia 1979 roku Tymczasowy Komitet
Niezależnego Związku Zawodowego Rolników powołał
Niezależny Uniwersytet Ludowy.

Zawiadamiamy, że zajęcia i wykłady już się
rozpoczęły. Uważamy, że nauka, jaką otrzymuje
młodzież w szkołach, jest niewystarczająca do
zrozumienia zachodzących procesów społecznych
i gospodarczych w kraju, a tym samym i na wsi
polskiej.

Niezależny Uniwersytet Ludowy będzie kształ-
cił przede wszystkim młodzież, ale zapraszamy
do udziału również ludzi starszych, którzy swoim
doświadczeniem wzbogacają będą teoretyczne wiado-
mości młodych.

Dzisiejsza szkoła znana jest z pod wania ten-
dencyjnych i nieprawdziwych wiadomości, szczegół-
nie w dziedzinie nauk społecznych i ekonomicz-
nych.

Rozumiemy wszyscy, że w ten sposób partia

rzządzająca chce ukryć swoje antynaukowe założenia ideologiczno-filozoficzne, a jeszcze bardziej również nienaukowe teorie ekonomiczne. Ta polityka, ta kraktyka zniszczyła wieś polską nie tylko pod względem gospodarczym, ale również kulturalnym.

Zachodzi więc konieczność wskrzeszenia tradycji Uniwersytetów Ludowych, które wniosły wkład w kulturę, wychowanie i oświatę młodzieży wiejskiej.

Zwracamy się do młodych, aby wzorem swoich starszych kolegów sprzed wojny przejmowali inicjatywę, organizując zajęcia stacjonarne oraz tworząc grupy samokształceniowe na terenie całego kraju.

Przypominamy o konieczności kultywowania przez młodzież tradycji kulturalnych wsi polskiej oraz pracy nad kształtowaniem swojej osobowości wrażliwej na krzywdę i niesprawiedliwość społeczną.

Grupy samokształceniowe mają w obecnej sytuacji największe możliwości działania, tym bardziej, że jesteśmy w stanie dostarczyć literaturę.

Liczymy również, że nie będziemy mieć trudności z wyszukaniem właściwych wykładowców reprezentujących niezależną myśl.

Tymczasowy Komitet

Niezależnego Związku Zawodowego Rolników

OŚWIADCZENIE

z dnia 5 lutego 1979 r.

Kazimierz Świtoń jest działaczem i organizatorem Komitetu Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych w Łatowicach oraz uczestnikiem Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela.

Już od dawna staje on w obronie ludzi dyskryminowanych i prześladowanych. Protestował przeciwko prześladowaniu robotników i działaczy społecznych, wysyłając w grudniu 1976 r. list do przewodniczącego Rady Państwa oraz przyłączając się do Głódówki protestacyjnej w kościele św. Marcina w Warszawie. Stosował również inne formy obrony interesów ludzi pracy.

Za jego obywatelską postawę i działalność społeczną władze PRL i służba bezpieczeństwa zastosowały wobec Kazimierza Świtonia i jego rodziny różne formy represji: od zatrzymania prawa jazdy, cofnięcia koncesji na wykonywanie usług radiowych, poprzez ciągłą inwigilację, rewizje, zatrzymania, pobicia, stosowania kary aresztu, aż do bezpodstawnego uwięzienia go pod zarzutem pobicia czterech funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i zde-molowania samochodu MO.

Kazimierz Świtoń nadal przebywa w więzieniu pod tym zarzutem.

Któs może uwierzyć, że bezbranny Kazimierz Świtoń pobit czterech uzbrojonych milicjantów ...

To nie on ich pobit, lecz czterech napastników, do których przyłączył się milicjant mundurowy, pobili dotkliwie Kazimierza Świtonia, w wyniku czego odniósł on szereg obrażeń, między innymi uszkodzono mu lewą rękę.

Dlaczego z taką zaciętkością jest prześladowany przez władze Kazimierz Świtoń?

Dlatego, że jest niezależnym działaczem związkowym, który broni interesów ludzi pracy.

Każdego, kto uznaje zasadę równości i wolności osobistej, oburzają fakty dyskryminacji z powodów politycznych czy religijnych.

Tym bardziej muszą oburzać fakty prześladowań i represji. Jeśli natomiast działacz związkowy broni interesów ludzi pracy, to stosowane z tego powodu represje przeciwko niemu są w istocie represjami wymierzonymi przeciwko ludziom pracy. Dlatego wyrażanie oburzenia nie wystarczy. Trzeba stanąć w obronie prześladowanego.

Z tych powodów apelujemy jednocześnie do ludzi pracy w Polsce i w innych krajach, by w różnej formie występowali w obronie Kazimierza Świątka.

Liczymy również na solidarność związków zawodowych w innych krajach.

Jest to walka nie tylko w obronie prześladowanego człowieka, lecz również walka o przestrzeganie w PRL postanowień Konwencji nr 27 dotyczącej wolności związkowej i praw związkowych oraz Konwencji nr 98 dotyczącej stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych.

Tymczasowy Komitet

Niezależnego Związku Zawodowego

Rolników

Nowe Komitety Samoobrony

W nr 6 "Postępu" nie zdażyliśmy opublikować komunikatu o powołaniu Komitetu Samoobrony Chłopskiej Ziemi Rzeszowskiej w dniu 12 listopada 1978 roku. Oto fragment z rezolucji uchwalonej na zebraniu założycielskim Komitetu:

"Na zebraniu dzisiejszym postanowiliśmy:

1. Ziemi naszej i naszych ojców nie oddamy. Broniąc ziemi, bronimy chleba. Żądamy przywołania do porządku władz gminnych, wycofania i od-

wokania wszystkich decyzji o wywłaszczeniach na naszym terenie. Żądamy cofnięcia wszystkich nieprawnych kar nałożonych na nas przez kolegia orzekające ..."

Również w listopadzie 1978 roku powstał Podlaski Komitet Samobrony Ludzi Wierzących. W rezulucji z 26 listopada 1978 roku czytamy między innymi:

"Zobowiązujemy Komitet do organizowania samobrony przed ewentualnymi próbami zniszczenia kaplicy i do informowania opinii publicznej w kraju i za granicą o sytuacji ludzi wierzących na naszym terenie..."

Art. 83 Konstytucji PRL

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność słowa, druku, zgromadzeń i wieców, pochodów i manifestacji.

Art. 86 Konstytucji PRL

Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uczestniczą w sprawowaniu kontroli społecznej w konsultacjach i dyskusjach nad węzłowymi problemami rozwoju kraju oraz zgłaszają wnioski.

Spis treści :

1. O sytuacji gospodarczej i
możliwościach zmian
 I Programy, slogany, stagnacja ...
 Jacek A str. 2
2. Reakcje termodynamiczne Jęp str. 5
3. Oświadczenie Tymczasowego Komitetu
 Związku Zawodowego Rolników str. 9
4. Oświadczenie z dn. 5 lutego 1979 str. 11
5. Nowe Komitety Samoobrony str. 12

P O S T Ę P Nr 7 - styczeń 1979

Redaguje zespół

Faint header text, possibly a date or reference number.

Main body of faint, illegible text, possibly a list or report.

Job 5

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.